

Cuprins

1983. Închisoarea Evin, Teheran	5
1987. Teheran, Republica Islamică Iran	54
1983-1988. Centrul de detenție Komiteh Moshtarak – Închisoarea Evin, Teheran.....	96
2008. Teheran, Republica Islamică Iran	116
1983-2009. Teheran-Torino	152
2010. Teheran, Republica Islamică Iran	201
2011. Torino, Italia	233
<i>Muḥumiri</i>	267

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Sahar Delijani, *Children of the Jacaranda Tree*

Copyright © by Sahar Delijani
All rights reserved

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă: © Lev Kropotov/Depositphotos.com

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4 ; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

DELIJANI, SAHAR

Copiii arborelui de jacaranda / Sahar Delijani; Miruna Voiculescu (trad. din lb. eng. de). – Iași : Polirom, 2013

ISBN print: 978-973-46-3246-6

ISBN ePub: 978-973-46-3312-8

ISBN PDF: 978-973-46-3313-5

I. Voiculescu, Miruna (trad.)

821.222.1-31 = 135.1

Printed in ROMANIA

Sahar Delijani

Copiii arborelui
de jacaranda

Traducere din limba engleză
de Miruna Voiculescu

POLIROM
2013

Una dintre cele două femei a murit, dar Dante nu poate să plângă. Îi e ciudă pe soarele superb de pe cerul alb-albastru. Nu înțelege de ce tragediile trebuie să se întâmple mereu în zile frumoase și însorite.

De dincolo de ușa albastră răzbate zgomot de tocuri grăbite pe dalele de piatră. Dante ciulește urechea. N-au cum să fie pașii lui Khaleh Leila. Ea nu poartă tocuri și nici nu merge așa de repede. Apropierea sunetului străin îl enervează.

O femeie deschide ușa. Are fața în formă de inimă, gene lungi și îndrăznețe, care îi mărginesc ochii căprui, iar părul creț și negru îi curge pe umeri. Își dă părul din ochi cu o mână mică și zâmbește. Ceva legat de zâmbetul luminos, croiala rochiei, părul curgând nestăvilat îi dă un aer străin.

Atunci își amintește. „Forugh!”

Se prezintă bâlbâindu-se, grăbindu-se să ridice tăvile de pe jos. Forugh nu pare să fi înțeles cum îl cheamă. Pare distrată, dar are o privire tulburător de senzuală, așa încărcată de suferință. Îi ia una din tăvi, fără să se prezinte însă.

Dante o urmează, aplecându-se ca să încapă pe ușa. Casa e scufundată în tăcere. Se întreabă unde o fi Khaleh Leila. Privește în sus, iar ochii i se fixează fără să vrea pe camera lui Maman Zinat. Vede ferestrele închise, perdelele trase și îl încearcă o mare durere.

Forugh merge în fața lui. Poartă o rochie neagră care îi ajunge puțin mai jos de genunchii de culoarea caramelului. Părul bogat îi saltă în timp ce traversează curtea cu aer de stăpână, sigură pe ea și dezinvoltă. El simte că urmează să-l deposedeze de ceva, deși nu știe exact de ce. Toc-toc pe pavaj, seamănă cu bătăile inimii.

În casa cu pereți vechi, scunzi, zugrăviți în albastru care o fac să iasă în evidență printre complexe de apartamente

proaspăt construite de jur împrejurul ei, Leila și Maman Zinat au locuit împreună, trecând prin divorțul Leilei și moartea lui Aghajaan, an după an, printre umbre și șoapte. Ultimele păzitoare ale trecutului. Casa era teritoriul lor, o relicvă a tinereții lor. Nimeni nu reușise să le momească să o părăsească. Nici promisiunea confortului unui apartament mai mic, a unei călătorii la Mecca sau în Germania, la Forugh și mama ei, nimic nu le-a convins. Cât timp casa era în picioare, iar ele locuiau în ea, rămâneau stăpâne pe propriul destin.

A doua zi după sosirea lui Forugh, cu o eșarfă de mătase galben aprins în mână, Leila a rugat-o s-o lege la ochi. Maman Zinat a râs încetișor, cu o lucire ghidușă în ochi.

Legată la ochi, Leila s-a plimbat cu pași mari, încrezători, dintr-o cameră în alta, atingând cu degetele suprafața aspră a pereților, cum citesc orbii. S-a oprit perfect în fața fiecărei încăperi, spunându-i povestea. Aici s-a născut cineva, acolo a murit altcineva. Dincolo și-a petrecut cineva noaptea nunții.

— Aici, i-a spus lui Forugh arătând spre o ușă, întorcându-și capul legat cu eșarfa spre ușă, s-a născut mama ta.

Nu vedea fața lui Forugh, îi auzea doar respirația accelerându-se. La sfârșitul turului, și-a dat jos eșarfa, zâmbind triumfătoare. Maman Zinat aplauda. Forugh râdea, crezându-le poate pe amândouă nebune. Și totul se întâmpla cu doar câteva zile înainte, înainte ca bătăile inimii lui Maman Zinat să se piardă asemenea unei pietricele în fântână.

Leila oftează. A îmbătrânit atât de repede. Stă pe podea, cu spatele la fereastră. Ține ochii închiși; e atât de copleșită de tristețe, că de-abia se poate mișca. I se pare că aude ușa deschizându-se, dar nu e sigură. Să fi ajuns deja Omid și

Sara? I-a sunat de dimineață la hotel, în Shiraz, să le spună vestea. Nu l-a mai auzit pe Omid plângând așa de când era mic. Cum reacționase Sara oare? Leila nu vorbise cu ea. Parisa era și ea acolo. Era șocată. Nu putea vorbi. S-a dus vacanța lor în familie. Leila închise ochii. Bieții de ei. I-au spus că iau primul avion înapoi spre Teheran. Le-a spus despre Forugh, că s-a întors. Nu păreau s-o fi auzit. Aveau urechile pline de moarte.

Își schimbă poziția. Ar vrea să știe dacă a venit cineva, însă nu are putere s-o strige pe Forugh s-o întrebe. În schimb, se lasă să alunece și mai jos, ascultând ciripitul păsărilor de afară.

Forugh nu l-a ascultat pe Dante când s-a prezentat. Părea prea tânăr, prea emoționat și nerăbdător să se prezinte ca să-i stârnească interesul. L-a luat drept un soi de ajutor în casă, venit să ajute cu ceremonia de la prânz. Dar acum îl urmărea neliniștită cum se mișcă prin casă, înalt și deșirat, cu încrederea și ușurința cuiva care cunoaște fiecare colțișor. Cum se duce, fără să o întrebe, în pivniță și aduce în bucătărie samovarul de argint, paharele cu marginea aurită, ceaiul aromat din Lahijan, tăvile și cuburile de zahăr. Cum pendulează nestingherit între bucătărie, camera de oaspeți și pivniță. Nu pare deloc să fie un ajutor în casă, ci un bărbat întors în casa în care a copilărit. O neliniștește relația lui intimă cu casa. Se mișcă prin ea ca și cum ar fi casa copilăriei *lui*, de parcă *el* ar fi ascultat poveștile de dragoste cu prințese persane și iubiții lor săraci și frumoși, pe care cele două bătrâne le spuneau seara, de parcă *el* fusese crescut în mijlocul amintirilor și vieții femeilor.

Dante urcă scările cărând o masă. Sub greutatea ei, i se văd mușchii zvelți ai brațelor și ai pieptului, încordați. Are

gâtul lung, alb, păr negru moale, care îi saltă pe frunte în timp ce urcă treaptă după treaptă.

Forugh nu știe ce să facă. Ar vrea să ajute, să pară stăpână pe situație, să-l întrebe din nou cine e. E clar că nu e ajutor în casă. Dar îi e rușine să admită că nu a auzit de prima dată. Umblă după el prin casă, punând mâna pe lucruri despre care nu știe mai nimic. Lucruri pe care nu le-a văzut de ani de zile. Lucruri pe care el pare să le cunoască foarte bine. Faptul că se integrează atât de bine în casă o intimidează, o înfurie. Se simte inutilă și, în plus, invidioasă. Se grăbește să-i ofere o mână de ajutor cu masa, dar o refuză politicos. Îi zâmbește, iar ei i se pare că o face cu superioritate.

„Mă tratează ca pe o musafiră“, se gândește Forugh, încercând să-și compună un mers cât mai indignat, cum urcă treptele îmbrăcate în mochetă către camera lui Khaleh Leila. Nu știe de ce se duce la ea. Se simte ca o fetiță care se duce să se plângă mamei că un băiat nu o lasă să se joace cu el și se simte puțin rușinată.

Khaleh Leila e întinsă pe jos, cu capul pe o pernă mare albă, cu pleoapele închise sub un strat de coajă de castravete. Forugh știa că a plâns toată dimineața.

— A venit un tip.

Forugh și-a pierdut suflul, a urcat prea repede pe scări. Khaleh Leila își dă jos cojile verzi de pe ochi. E o femeie uscată, cu ochi negri prelungi și o gură cu buze subțiri, severe. Are părul creț și des exact ca Forugh. Pare mai bătrână decât este.

— Mi s-a părut că aud ușa.

Vocea îi e slăbită, ezitantă. Fără să-și ridice capul, caută după o farfurioară pe care se află un castravete subțire, golaș, fără coajă. Își înlocuiește cojile vechi de pe ochi cu altele noi.

— E fiul lui Marzieh. Ți-o amintești pe Marzieh?

Forugh își amintește de un băiețel care alerga prin curte, dând cu piciorul într-o minge. Băiatul cu ochi cenușii și obraji roșii. Când Forugh și mama ei au venit în vizită. Deși erau aproape de aceeași vârstă, băiatul părea mai mic decât ea. Nu o interesase să îl cunoască.

— Cum de-l cheamă Dante?

— La fel cum te cheamă și pe tine Forugh. Tatălui său îi plăcea foarte mult poetul italian. La fel cum mamei tale îi plăceau Forugh și poeziile ei, așa că ți-a pus numele ei.

— Și i-au lăsat pe părinții lui să-i pună numele Dante?

— Sigur că nu. În certificatul de naștere este Hossein.

O adiere umflă perdelele, după care le dezumflă.

— Spune-i doar să pregătească tot ce trebuie pentru ceai. Știe unde sunt.

— A făcut-o deja.

Khaleh Leila își saltă capul învelit în coji de castravete și zâmbește. În zâmbet i se citește intimitatea. Forugh se întreabă dacă și Maman Zinat ar fi zâmbit la fel dacă ar fi venit vorba de Dante. Închide ușa cu un gest hotărât, dar cu grijă să nu o trântască.

Stau față în față, ținând de colțurile feței de masă albe, scuturând-o și întinzând-o în aer. Materialul se umflă și apoi se dezumflă precum marginea nisipoasă a unui val.

— Când ai sosit? o întreabă Dante pe Forugh, urmărind-o cum se își îngustează ochii, atentă ca cele două colțuri să se suprapună perfect, și cum potrivește una din laturi.

Dante zâmbește văzând precizia cu care împătorește. Ea îl vede zâmbind, dar nu-i întoarce zâmbetul.

— Marți.

— Dacă ajungeai câteva zile mai devreme ai fi fost aici de Anul Nou.

— Da.

— Și verii tăi? Știi când ajung?

— În seara asta probabil.

Dante ridică samovarul și-l pune pe masă. Privirea îi cade pe mâinile ei delicate, care netezesc toate pliurile feței de masă, cu mișcări scurte și insistente, ca și cum ar încerca să șteargă o pată invizibilă. Gesturile ei sunt europene. Simțind cum crește un soi de frustrare înăuntrul lui, atacă subiectul care îl doare, îi doare pe amândoi cel mai tare.

— Ultima dată am văzut-o pe Maman Zinat acum o săptămână.

Paharele clinchetesc pe farfurii în timp ce Forugh le aranjează pe o tavă de argint.

— Au venit la noi acasă, la cină. Râdea de ceva ce făcuse Khaleh Leila. Asta e ultima mea amintire cu ea. Felul în care râdea.

Dante face o pauză, inspiră adânc și încearcă să înghită nodul neașteptat din gât.

— Părea bine. Nu înțeleg ce s-a întâmplat.

Odată cu briza, pe fereastra deschisă intră și zgomote slabe: scârțâitul unei uși, cineva care bate un covor, cineva care bate cu ciocanul departe.

— A făcut infarct.

Forugh își ridică ochii spre el, cu mâinile nemișcate acum pe paharele cu margini aurite.

— Dimineața devreme. Doctorul a spus că a murit pe loc.

Dante își mută privirea de la ea la florile care se văd pe fereastră sorindu-se în căldura de dimineață târzie. Își dorește să fie în altă parte, sus pe munții Darband poate, de unde se vede orașul, departe, inaccesibil. Stă acolo, ascultând cum Forugh toarnă cuburi de zahăr în zaharniță,